

Oddelenie sťažností a petícií

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo 24/2019-pet.-1.17 4695/2020	Vybavuje/kontakt 59562604	Dátum 27. januára 2020
-----------------------	--	------------------------------	---------------------------

Vec

Petícia „Zastavme klimatickú katastrofu spoločne“ – oznámenie výsledku vybavenia petície

Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) bola dňa 16. decembra 2019 postúpená z Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „ÚV SR“) petícia označená ako „*Petícia Zastavme klimatickú katastrofu spoločne*“, ktorou obyvatelia krajín Vyšehradskej skupiny (ďalej len „V4“) vyzývajú vlády Slovenskej republiky, Českej republiky, Maďarskej republiky a Poľskej republiky, aby podnikli okamžitú činnosť smerujúcu ku klimatickej neutralite v roku 2050. Požiadavky na vlády jednotlivých krajín V4 sú zhrnuté do troch bodov uvedených v petícii, pričom v bode 2. sa vyzýva vláda Slovenskej republiky, aby zachovala prijatú klimatickú a energetickú politiku a taktiež mobilizovala a podporila ostatné krajiny V4 pri prijímaní odvážnych krokov na ochranu klímy. Taktiež petíciou vyzývajú, aby vlády krajín V4 zaviedli rozvojové programy, ktoré zabezpečia, aby v roku 2050 bolo hospodárstvo v regiónoch bez emisií skleníkových plynov, podporili úsilie Európskej únie zaviesť ambicióznejšie ciele smerujúce k rozvoju obnoviteľných zdrojov energie a energetickú efektívnosť na úrovni 40-50% do roku 2030 a aby zvýšili podporu aktivít občianskej spoločnosti a komunit v oblasti zavádzania cieľov klimatickej politiky.

K petícii, ktorú na ÚV SR podala koordinátorka projektov/projektová manažérka združenia - [REDAKOVANÉ], bolo priložených 37 hárkov so zoznamom osôb podporujúcich petíciu v elektronickej podobe (ďalej len „zoznam osôb“).

Po posúdení textu petície a zoznamu osôb z hľadiska formálnych náležitostí upravených v § 3 ods. 3, § 4 ods. 2 a 3, § 4a ods. 6 a § 5 ods. 1 zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o petičnom práve“) konštatujeme, že zoznam osôb neobsahuje úplné údaje podporovateľov petície v súlade s § 4a ods. 6 zákona o petičnom práve.

Avšak požiadavky uvedené v petícii splňajú podmienky uplatnenia petičného práva podľa zákona o petičnom práve, keďže petícia obsahuje predmet verejného alebo iného spoločného záujmu.

Na základe posúdenia obsahu petície a na základe stanoviska sekcie zmeny klímy a ochrany ovzdušia MŽP SR, ako vecne príslušného organizačného útvaru, Vám v súlade s § 5 ods. 6 zákona o petičnom práve zasielame nasledovnú odpoveď.

V prvom rade by sme radi ocenili Váš úprimný záujem o túto problematiku, ktorý preukázateľne dlhodobou prejavujete. Zároveň sa Vám chceme poďakovať za doterajší vklad do riešenia mnohých problémov, ktoré sa objavujú v súvislosti so zmenou klímy a predovšetkým s jej negatívnymi dôsledkami.

K požiadavkám vzneseným vo Vašej petícii sa vyjadrujeme v rozsahu relevantnom pre Slovenskú republiku (SR):

1. Vyzývajú sa vlády Poľska a Českej republiky k ráznemu upusteniu od využívania uhlia vo výrobe energie do roku 2030 a — tiež vláda Maďarska — aby neodporovala cieľu Európskej komisie smerom k dosiahnutiu nulových emisií do roku 2050

I keď sa táto výzva priamo nevzťahuje na SR, podčiarkujeme, že SR si je vedomá potreby riešiť otázky a prijímať adekvátne opatrenia v oblasti zmeny klímy.

Za posledných 30 rokov Slovensko prešlo radikálnymi ekonomickými a sociálnymi zmenami. Od roku 1990 sa naše emisie skleníkových plynov znížili približne o 41 % vďaka prísnejším právnym predpisom v oblasti ochrany ovzdušia, výraznému prechodu od uhlia a ropy na zemný plyn a obnoviteľné zdroje energie a vďaka technologickej reštrukturalizácii priemyslu. Naša výroba elektriny je jednou z najmenej uhlíkovo náročných, pričom takmer 80% elektrickej energie sa vyrába zo zdrojov bez uhlíka. V posledných rokoch nám však emisie mierne narástli, čo bolo spôsobené rastom energetiky, priemyselných procesov a odpadového hospodárstva v reakcii na zvyšujúci sa ekonomický rast na Slovensku. Stále máme energeticky náročný priemysel, naše emisie z dopravy rastú, v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, ktoré prispievajú k zachytávaniu emisií, tiež sú značné rezervy.

SR sa však spolu s 25 členskými štátmi EÚ a desiatkami iných štátov na celom svete zaviazala dosiahnuť klimatickú neutralitu už v roku 2050 v súlade s cieľmi Parížskej dohody, ktorým je obmedziť rast globálnej teploty do konca storočia o maximálne 2 °C a vynaložiť úsilie na obmedzenie zvýšenia teploty na 1,5 °C v porovnaní s preindustriálnym obdobím.

2. Vyzýva sa vláda Slovenskej republiky zachovať prijatú klimatickú a energetickú politiku a taktiež mobilizovať a podporiť ostatné krajiny Višegrádskej skupiny pri prijímaní odvážnych krokov na ochranu klímy.

Hlavnými kvantifikovanými cieľmi v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 je – v rámci celej Únie – dosiahnuť v porovnaní s rokom 1990 zníženie emisií skleníkových plynov aspoň o 40 % (jednotlivé členské štáty majú určené podiely podľa miestnych podmienok), záväzný cieľ na úrovni Únie je dosiahnuť podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) na hrubej konečnej energetickej spotrebe aspoň 32 %, pričom podiel OZE v doprave musí byť v každom členskom štáte aspoň 14 %, národný príspevok v oblasti energetickej efektívnosti aspoň 32,5 % a prepojenosť elektrických sústav na úrovni minimálne 15 %.

Tu uvádzame, že jedným z prvých krokov, ktoré smerujú SR k dosiahnutiu uhlíkovej neutrality, je prijatie opatrení v súlade s Akčným plánom pre transformáciu uhoľného regiónu horná Nitra (schválený vládou SR 3. júla 2019).

SR tak urobilo politicky ťažké a odvážne rozhodnutie o ukončení dotácie na domácu výrobu elektriny z uhlia do roku 2023. To povedie k postupnému ukončeniu neefektívnej ťažby uhlia a transformácie celého uhoľného regiónu Hornej Nitry na základe prístupu založeného na spravodlivom prechode. Zachovanie sociálneho rozmeru takejto transformácie je našou najvyššou prioritou. Okrem toho sme sa rozhodli zvýšiť naše ciele pre sektory mimo systému obchodovania s emisnými kvótami z 12% na 20% do roku 2030. Zároveň sa zvýšia aj naše ciele v oblasti energetickej účinnosti a obnoviteľnej energie do roku 2030. Sme presvedčení, že toto úsilie nám pomôže pri dosahovaní klimatickej neutrality do roku 2050. Zvýšené ambície Slovenska sa prirodzene odrážajú v strategickom plánovaní.

V súčasnosti SR pripravuje Nízkouhlíkovú stratégiu rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, ktorá bude predstavovať dlhodobú víziu SR v oblasti klimatickej politiky. Táto pripravovaná stratégia si dáva za cieľ vybrať a analyzovať nákladovo-efektívne opatrenia, pričom pre realizáciu bude nevyhnutná podpora zo strany relevantných rezortov a orgánov štátnej a verejnej správy. Tiež je dôležité, aby boli tieto politiky a iné nesúvisiace politiky vzájomne prierezovo prepojené a konzistentné či už medzi jednotlivými rezortami, ale aj v rámci jednotlivých rezortov. Schválenie Nízkouhlíkovej stratégie vládou SR predpokladáme v nadchádzajúcich mesiacoch.

Vyššie uvedené princípy a prístupy sú reflektované taktiež v Národnom energetickom a klimatickom pláne, ktorý vláda SR schválila v decembri 2019.

3. *Vyzývajú sa vlády všetkých štyroch krajín Višegrádskej skupiny, aby:*
- *zaviedli rozvojové programy, ktoré zabezpečia, že v roku 2050 bude hospodárstvo v našom regióne bez emisií skleníkových plynov,*
 - *podporili úsilie Európskej únie zaviesť ambicióznejšie ciele smerujúce k rozvoju obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti na Úrovni 40-50% do roku 2030,*
 - *zvýšili podporu aktivity občianskej spoločnosti a komunít v oblasti zavádzania cieľov klimatickej politiky.*

Pre SR je kľúčovou podpora Európskej zelenej dohody (European Green Deal – ďalej len „EGD“). Plán kľúčových opatrení EGD sa vyznačuje veľkou ambicióznosťou a indikuje, že Európsku komisiu, aj členské štáty v EÚ čaká v oblasti klimatickej politiky intenzívne obdobie. Návrh európskeho právneho predpisu pre oblasť zmeny klímy bude zverejnený už v marci 2020. Do tvorby a následného vyjednávania právneho predpisu, v ktorom sa má zakotviť cieľ a predpokladáme, že aj spôsob dosiahnutia klimatickej neutrality do roku 2050 na európskom kontinente, sa plánujeme intenzívne zapájať a dôsledne presadzovať pozíciu SR.

Implementácia EGD s vysokou pravdepodobnosťou prinesie zvýšenie záväzkov EÚ, vrátane zvyšovania záväzkov jej členských štátov a ambicióznejšiu medzinárodnú a európsku klimatickú politiku. Komplexný plán zodpovedného zvýšenia cieľa EÚ v oblasti klímy stanoveného na rok 2030 na minimálne 50 % a s tendenciou až na 55 % bude zverejnený v lete 2020. Zvýšenie cieľa by malo vychádzať aj z výsledkov posúdenia konečnej verzie národných energetických a klimatických plánov členských štátov EÚ. Zvýšenie cieľa do roku 2030 si bude vyžadovať dodatočné úsilie v každej oblasti hospodárstva a nastavenie vhodnej kombinácie politík a opatrení na zabezpečenia plnenia týchto cieľov. K plneniu záväzkov bude nevyhnutné uľahčenie transformačných zmien. Zároveň zmeny, ktoré čakajú naše ekonomické a sociálne systémy musia

prispieť k zastaveniu klimatickej a environmentálnej degradácie a zabezpečiť udržateľnosť nášho hospodárstva a spoločnosti. SR bude pritom postupovať tak, aby dodržiavala svoj záväzok ohľadne klimatickej neutrality v roku 2050 a pritom dôsledne rešpektovala národné záujmy a špecifiká.

Na podporu svojich klimatických ambícií Slovensko vyčlenilo nedávno prijatou novelou zákona o obchodovaní s emisnými kvótami okolo 2,5 miliardy Eur. V najbližšom desaťročí sa tieto finančné prostriedky využijú na transformáciu hospodárstva, najmä tepelnej energetiky.

V roku 2019 po prvýkrát Slovensko prispelo do Zeleného klimatického fondu vo výške 2 milióny dolárov a plánuje v ňom pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

Na zabezpečenie stanovených klimaticko-energetických cieľov je potrebné vytvoriť podporné mechanizmy na financovanie jednotlivých opatrení. SR časť takýchto opatrení financuje prostredníctvom environmentálneho fondu, ktorý je prijímateľom výnosov z predaja emisných kvót v aukciách, následne z ktorých časť je použitá na financovanie mitigačných opatrení (napr. zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zatepl'ovania). V súlade so schválenou novelou zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bude minimálne 30% z ročných výnosov použitých na financovanie environmentálnych opatrení.

Transformácia nebude jednoduchá a ľahká, ale bude mať aj svoje prínosy. Nové technológie a nové oblasti môžu priniesť nové pracovné miesta, zlepšiť napríklad aj kvalitu ovzdušia, lepšie využívanie zdrojov prispeje k zníženiu tvorby odpadu. V prípade premeškania príležitosti k postupným zmenám budeme musieť v budúcnosti čeliť skokovým a oveľa drahším opatreniam.

MŽP SR podporuje a bude aj v budúcnosti podporovať rozmanité, pozitívnym riešeniam naklonené iniciatívy. Považujeme za dôležité získanie konsenzuálnej podpory už na začiatku transformačného procesu, nakoľko klimatické opatrenia musia byť aj spoločensky akceptovateľné. Sme si vedomí toho, že požadované výsledky nebude možné dosiahnuť bez prispenia mimovládneho sektora, vrátane regionálnych a miestnych samospráv, neziskových organizácií a podnikateľskej sféry, ba ani bez nadšených a pre vec zanietených jednotlivých občanov. Súčasťou spoločného úsilia by sa malo stať aj šírenie kvalifikovaných poznatkov, využívajúc rozmanité, predovšetkým moderné formy komunikácie a štandardné no i menej tradičné, avšak úspešné formy osvetu a vzdelávania.

S pozdravom

Ing. Zuzana Domsitzová
vedúca oddelenia